

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและคณะกรรมการด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๔๔-๒๐๖๐

เรื่อง ปฏิรูปวัฒนธรรมให้เป็นทุนทางสังคม
เรียบเรียง นางสาวอารีรัตน์ วิษาช่าง บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันเสาร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

ในปัจจุบันมีการนำเรื่องเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) มาใช้สำหรับการพัฒนาคนและสังคมไทยเพื่อให้ก้าวสู่สังคมความรู้ (Knowledge-Based Society) ได้อย่างเท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมโลก และเพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าและมูลค่า อันจะส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี คำว่า “ทุนทางสังคม” สามารถอธิบายความหมายได้หลากหลายโดยสรุป คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เราสามารถเรียกเอาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิ่งนั้นได้ และอาจหมายถึงผลรวมของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ทั้งในสิ่งที่ได้จากการสั่งสมและการต่อยอด รวมถึงการรวมตัวของคนที่มีความรู้ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม บนพื้นฐานของความไว้วางใจ สายใยแห่งความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงาม องค์ประกอบของ “ทุนทางสังคม” อาจประกอบด้วย “ทุนมนุษย์” ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สติปัญญาและทักษะ มีคุณธรรม มีวินัย และความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีในการทำงานและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม “ทุนที่เป็นสถาบัน” ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา การเมือง รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ “ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม” ที่ครอบคลุมถึงระบบคุณค่า เช่น คุณธรรม วินัย จิตสำนึกสาธารณะ วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีทุนทางสังคมที่ดีอยู่มากมาย ซึ่งหากสามารถนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่แล้ว จะนำมาซึ่งการสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย

เมื่อสภาปฏิรูปแห่งชาติได้นำเสนอแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระการปฏิรูป (Blueprint for Change) ซึ่งประกอบด้วยวาระการปฏิรูป ๓๖ วาระ และ ๗ วาระการพัฒนา โดยมีวาระการปฏิรูปที่ ๓๕ ศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนาให้สัมฤทธิ์ผล โดยเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ คณะกรรมการได้ประชุมพิจารณาความคืบหน้าการปฏิรูปในด้านที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดกรอบหลักการปฏิรูปศิลปะ วัฒนธรรม ให้เป็นคุณค่าและมูลค่า (ทุน) ทางสังคม ด้วยการขับเคลื่อน ๔ แนวทางหลัก ซึ่งประกอบด้วย ๑. การจัดตั้งสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ ๒. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์ ๓. การเปิดพื้นที่สาธารณะ ๔. การจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ในการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา โดยนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ประธานคณะกรรมการธิการได้เสนอรายงานการพิจารณา วาระปฏิรูปที่ ๓๕ : ศิลปะ วัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณค่า และมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สรุปได้ว่า ปัจจุบันภาคประชาชน ผู้สร้างผลงาน ผู้สืบทอดมรดก ทางวัฒนธรรม ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้อง พื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาด้านศิลปะและวัฒนธรรม อย่างแท้จริง ศิลปะและวัฒนธรรมไม่สามารถเป็นเครื่องมือของการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ที่ผ่านมามาภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแล ขณะที่องค์กรภาคเอกชนนำศิลปะและวัฒนธรรมมาใช้สร้างกระแสความนิยม เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้น การปฏิรูปจึงจำเป็นต้องให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้เกิด คุลยภาพของอำนาจในการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการปกป้อง พื้นฟู อนุรักษ์ วัฒนธรรมทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน เพื่อความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้าง ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างแท้จริง อีกทั้งเสนอให้ภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณอย่างทั่วถึง และเสมอภาค เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริม การเปิดพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่สื่อทุกรูปแบบเป็นมาตรการเร่งด่วน จากนั้นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ อภิปราย โดยมีประธานกรรมการธิการและกรรมการตอบชี้แจง ที่ประชุมได้รับทราบแนวทางการดำเนินการของ คณะกรรมการธิการ และรับทราบความเห็นพร้อมข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ เพื่อที่คณะกรรมการจะได้นำไปเป็น แนวทางในการดำเนินการต่อไป นอกจากนี้คณะกรรมการยังได้ลงพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรับทราบแนวทาง ในการบริหารจัดการตนเองของชุมชน ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิปัญญาของ ชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของ วัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปอย่างแท้จริง

การปฏิรูปวัฒนธรรมให้เป็นทุนทางสังคมถือว่าเป็นแนวความคิดที่ดีและควรได้รับการสนับสนุนเป็น อย่างยิ่ง เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มึคุณค่าและมีมูลค่าที่สั่งสมมาในอดีตและถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น ทั้งเป็นสิ่งที่จับต้อง ได้และจับต้องไม่ได้ การนำเอาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเหล่านั้นมาแปลงเป็นสิ่งที่มึคุณค่าและมีมูลค่าจะส่งผลให้ เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อมีการนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่าง เหมาะสมจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและสังคมให้สมดุลและยั่งยืน อันเป็นการรักษาคุณค่าของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเสริมสร้างรากฐานการพัฒนาสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗.” (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๕๕ ก, น.๑-๑๗.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักgrayงานการประชุมและชวเลข. (๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗).

สืบค้น ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จาก *บันทึกการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗*.

http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrc2557/m111157.pdf

_____. (๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘). *บันทึกการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘*. สืบค้น ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จาก

http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrc2557/m051958.pdf

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต. (๑๗ มกราคม ๒๕๕๖). *ทุนทางสังคม (Social capital)*. สืบค้น ๑๐

กรกฎาคม ๒๕๕๘ จาก http://pattanathai.nesdb.go.th/Knowledge_pdf/social_capital.pdf

สินาด ตีรวรรณไชย. (๑๗ มกราคม ๒๕๕๘). *ทุนทางสังคม : ความหมายและความสำคัญ*. สืบค้น ๑๐

กรกฎาคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.prachatai.com/journal/2005/01/2262>

Channarongs22. (๒๗ มกราคม ๒๕๕๕). *ทุนทางวัฒนธรรม*. สืบค้น ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จาก

<https://channarongs22.wordpress.com/2012/01/27>